

LADISLAV ŠPAČEK

Etiketa pro holky a kluky

SE SLUŠNOSTÍ
NEJDÁL DOJDEŠ

ILUSTRACE
MILAN STARÝ

mladá fronta

Etiketa pro holky a kluky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

MLADÁ FRONTA

Ladislav Špaček

Etiketa pro holky a kluky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Etiketa pro holky a kluky

**SE SLUŠNOSTÍ
NEJDÁL DOJDEŠ**

**LADISLAV
ŠPAČEK**

Etiketa pro holky a kluky

SE SLUŠNOSTÍ
NEJDÁL DOJDEŠ

mladá fronta

© Ladislav Špaček, 2006, 2011, 2022
Ilustrace © Milan Starý, 2006, 2011, 2022

ISBN tištěné verze 978-80-204-5808-7
ISBN e-knihy 978-80-204-6104-9 (1. zveřejnění, 2022) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-204-6105-6 (1. zveřejnění, 2022) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-204-6103-2 (1. zveřejnění, 2022) (ePDF)

Úvod

Proč byste se měli chovat jako slon v porcelánu? To je tak těžké naučit se pár pravidel a dávat si pozor, jak se chováme k ostatním lidem? Učeně se těm pravidlům říká etiketa, a pokud v nás toto slovo vyvolává dojem něčeho zastaralého, je to chyba. Etiketa je stará jak lidstvo samo, ale pořád je mladá. S každou novou generací se přizpůsobuje nové době, jiným vztahům mezi dětmi a dospělými, mění se postavení žen a dívek, přibývají technické prostředky, se kterými si musíme umět ve společnosti poradit. Všichni máme doma počítač, v kapse mobil, navštěvujeme internet, jezdíme metrem, každý z nás už letěl letadlem; o tom se našim dědečkům ani nezdálo. Dříve vedli rodiče děti do společnosti za ruku, dnes chodí děti a mládež samy běžně tam, kam se dříve dostaly jen výjimečně. Chlapci a děvčata jsou samostatnější, mají svá práva — ale i své povinnosti. Samostatnost ve společenském styku má svůj rub: odpovědnost.

Společenské normy jsou uvolněnější a pohodlnější než dříve, ale pravidla se jen proměnila, nevytratila se, protože etiketa je jen jiný výraz pro slušnost a zdvořilost — a ty potřebujeme stále víc. Se společenskou výchovou je to jako s plaváním: čím dřív začneme, tím líp; učit se držet správně příbor v dospělém věku je hodně pozdě.

Nemá smysl naříkat, že dnešní mládež je nevychovaná, na to si stěžoval už Aristoteles, když psal před dvěma a půl tisícem let, že „dnešní mládež nemá žádné chování, mlaská při jídle, nepozdraví a skáče do řeči dospělým“. Úkolem rodičů a učitelů je výchova dětí k odpovědnému chování vůči jejich okolí. Děti a mládež ovšem musejí chtít — a tahle knížka jim v tom pomůže.

**provokativně
špatně**

**takto je to
správně**

**pravidla
k zapamatování**

Slušnost a zdvořilost, ohleduplnost, takt

Lidé se k sobě vždycky nechovali slušně a zdvořile, už pračlověk řešil své spory kyjem.

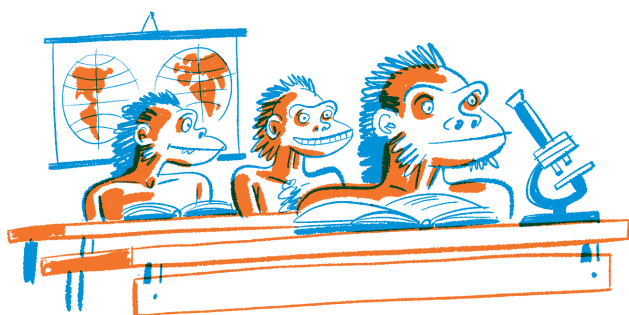
Na co měli ve středověku meče? Aby se domohli svého práva, aby dali najevo svoji převahu, aby si vydobyli respekt. Pěstní souboje vyřešily hned a definitivně jakýkoli spor. Není důvod, proč metodu tvrdých pěstí a širokých ramen nepoužívat i teď.

Kdo je úspěšnější? Ten, kdo se chová slušně, nebo ten, kdo je drzý a jde přes mrtvoly za svým cílem?

Proč bys měl brát ohledy na ostatní? Bere někdo ohledy na tebe? Důležitější je přece tvůj zájem než zájem někoho jiného.

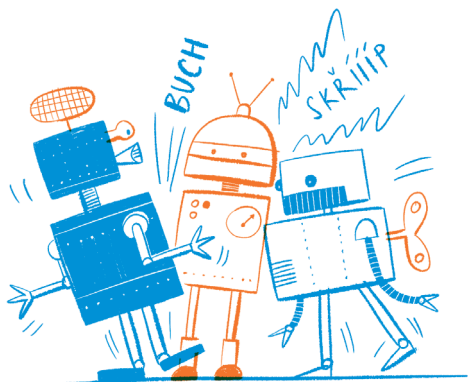

Bez slušnosti by lidská společnost zůstala na úrovni neandrtálců dodnes. Brzy lidé přišli na to, že násilí nemůže být jediným prostředkem řešení sporů, a tak zavedli radu starších, pak soudce a ještě později vymysleli zákony, ty platí pro každého.

Slušnost je člověku vrozená, zdvořilosti je nutno se učit. Oboje používáme ve společnosti proto, abychom obrousili hrany, o které bychom se zbytečně zraňovali.

Budeme-li k ostatním slušní a zdvořilí, získáme si oblibu, budeme-li se chovat jako hulváci, nikdo s námi nebude chtít nic mít.

Ve společnosti se můžeme dopouštět dvou druhů prohřešků: buď neznáme pravidla, a proto je porušujeme, nebo známe pravidla, a přesto je porušujeme. To první nám lidé prominou, to druhé svědčí o nadutosti a přezíravosti.

Nejhorším prohřeškem proti společenským pravidlům je ovšem nedostatek taktu a ohledů vůči ostatním, to nám nepromine vůbec nikdo.

Budeme-li se slušně chovat ke svému okolí, máme da-
leko větší naději, že se naše okolí stejně tak bude chovat
k nám — a naopak.

Pamatuj

Chovej se ke každému slušně a zdvořile.

Užívej slova, která zjemňují vztahy mezi lidmi: prosím, děkuji, mohl byste..., buďte tak laskava, nevadilo by vám, kdybych...

Slušnost není slabost, i v rozhodnosti musíme být slušní a zdvořilí.

O cokoli si můžeme říct slušně, anebo hulvátsky. Úspěch můžeme předem odhadnout.

Nejzdvořileji se chováme ke starším lidem.

Vždycky odhadni, co je druhému nepříjemné, a tomu se raději vyhni. Naopak, vycítíš-li, čím uděláš druhému radost, neváhej a udělej to.

Neznáš-li pravidlo, jak se v dané situaci zachovat, všímej si zkušenějších.

Pravidly chování nepohrdej, bylo by to prezíravé vůči všem lidem, kteří se chovají slušně.

Chceš-li se spolehlivě znemožnit, chovej se netaktně, neomaleně a bezohledně k ostatním. Nenajde se nikdo, komu bys byl sympatický.

Společenská významnost

Všichni jsme si přece rovni, nikdo se nemůže nadřazovat nad ostatní, ani holky, ani starší.

Proč by někdo měl mít větší práva nebo by měl mít nárok na slušnější zacházení než ostatní?

Dříve se ženám prokazovala povinná úcta, ta doba je pryč. Dívka si umí otevřít dveře stejně jako kluk.

Se starými lidmi je potíží; jsou pomalí a nemotorní, cpou se na místa v tramvaji, jako by si je předplatili, vrážejí do lidí, myslí si, že všichni jsou tady kvůli nim.

Stejně je to s malými dětmi, ty jsou navíc protivné a jejich maminky jim všechno dovolí.

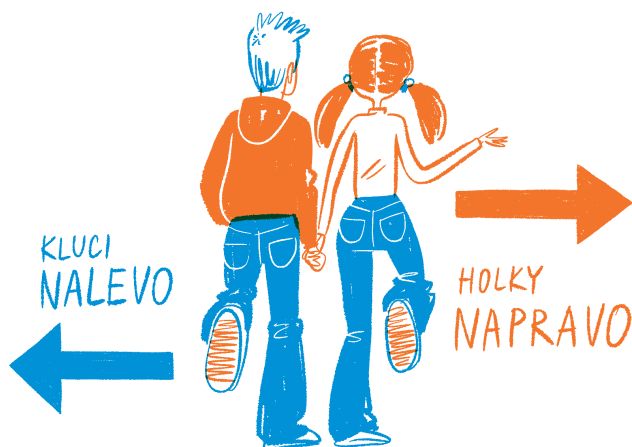

Ve společnosti si nejsme všichni rovni. Podle zákona ano, ale tradice nás zavazuje k větší úctě vůči starším, ženám a nadřízeným.

S větší ohleduplností se chováme i k dětem, maminkám s dětmi, hendikepovaným, invalidům.

V praxi se to projevuje tím, že ty, kdo jsou společensky významnější, pozdravíme jako první (ale oni nám podávají ruku jako první), nabídneme jim místo, dáme jim přednost ve dveřích, otevřeme jim dveře, i když víme, že to dokážou také.

Jdeme-li po ulici, společensky významnější osobu si vedeme po své pravici. Například jde-li dívka s chlapcem, jde vpravo, chlapec vlevo. V kině či divadle sedí dívka vpravo. Pravá strana je čestnější.

Jdeme-li se dvěma společensky významnějšími osobami (třeba s dívkou a její maminkou), půjde nejdůležitější osoba uprostřed (maminka), méně významná vpravo (dívka) a nejméně významná vlevo (chlapec).

Toto pravidlo porušíme tehdy, je-li to pro společensky významnější osobu pohodlnější, např. když jdeme po silnici a vpravo jezdí auta, přesuneme dívku na levou, bezpečnější, stranu. Pokud by mělo v kině vedle dívky sedět nevábně vyhlížející individuum, posadí se chlapec vpravo, aby dívku chránil před nepříjemnými pocity.

Stejně tak se chlapec rozhodne, když si všimne, že by dívka neviděla na plátno přes hromotluka sedícího před ní.

Když někoho představujeme, společensky významnější osoba by měla jako první vědět, s kým ji chceme seznámit. Představujeme tedy nejdříve chlapce dívce a pak dívku chlapci, kamaráda rodičům.

Ruku nabízí vždy významnější méně významnému: žena podává ruku muži, starší mladšímu.

Tykání navrhuje významnější méně významnému: starší mladšímu, dívka chlapci, šéf podřízenému.

Pamatuj

Společensky významnější jsou: žena, starší, nadřízený.

Zvláštní ohledy si zaslouží děti, maminky s dětmi, staří lidé a invalidé.

Společensky významnějším osobám dáváme přednost, pouštíme je do dveří, nabídneme jim místo v tramvaji.

Čestné místo je vpravo, proto významnější osoby jdou či sedí vždy vpravo.

Je-li to pro významnějšího pohodlnější nebo bezpečnější, jde nebo sedí vlevo.

Představujeme společensky méně významného tomu významnějšímu, pak teprve opačně.

Ruku nabízí žena muži, starší mladšímu. Totéž platí o tykání.

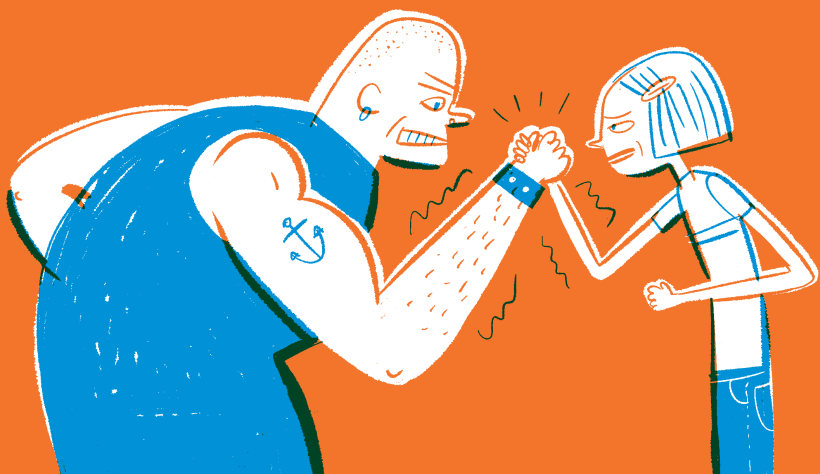
Chlapci a děvčata

Nesnažme se napodobovat ve vztazích mezi chlapci a děvčaty dospělé, na to máme dost času, holky si nezaslouží takové okolky.

Dívky se přirozeně musí chlapcům vyrovnat, aby je chlapci respektovali. Proto by se měly vyjadřovat co nejobhroubleji, odvážně kouřit a v případě potřeby se i poprat, jen aby se nedostaly do podezření, že jsou méně schopné než kluci.

Oblečení by měly dívky nosit co nej pohodlnější, v podstatě stejné jako kluci.

Je přirozené, že se dívky chovají v přítomnosti chlapců hlučně a okázale. Jak jinak by si jich kluci všimli?

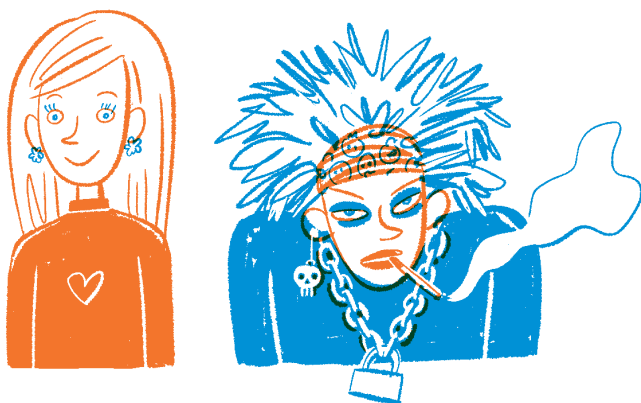
Muž uchvacuje ženy svou mužností, to je tvrdostí, hrubostí a bezohledností.

Chlapci si s projevy zdvořilosti vůči dívkám nemusejí dělat starosti, na to mají obě strany hodně času. Ať si holky zbytečně rychle nezvykají, že je někdo bude obskakovat, pomáhat jim tahat tašky, otvírat jim dveře a dávat jim přednost.

Chlapci a děvčata jsou odlišná pohlaví. Podle zákona jsou si sice muži a ženy rovni, ale od každého z obou pohlaví se očekávají jiné způsoby chování a jednání.

Dívka, která se chová hlučně, užívá „ostřejší“ výrazy nebo se snaží prosadit se fyzickou silou, si příznivce mezi chlapci nezíská.

Snaha vyrovnat se druhému pohlaví a přejímat jeho způsoby chování prozrazuje slabou osobnost. Dívka má jiné prostředky, jak upoutat pozornost chlapce, a měla by vědět, že chlapec, i když to nepřizná, očekává od dívky jiné chování než od svých kamarádů.

Dívkám se líbí mužné typy, ale mužnost není hrubost a tvrdost. Mužnost znamená rozhodnost, pevnost, odhodlanost, nebojácnost. Žena hledá v muži podporu a někdy i oporu.

Chlapci to obvykle nepřiznají, ale od děvčat očekávají jemnost a zdrženlivost — záhadné ženy jsou vždycky dobývány.

Muži byli vždy bojovníci, proto se rádi blýsknou svou silou, převahou, chytrostí. Ženy bojují jinými zbraněmi: úsměvem, laskavostí, přitažlivostí.

Není od dívek moudré přizpůsobovat se chlapcům i v oblečení. Uniformita stírá rozdíly mezi pohlavími.

Chlapec by měl projevovat ohleduplnost a zdvořilost nejen vůči starším ženám, ale i vůči svým kamarádkám. Dívky to možná nedají najevo, ale lichotí jim, když se chlapec chová jako rytíř z pohádek. Dát dívce přednost, pomoci jí se zavazadlem nebo jí nabídnout oporu při balancování na schůdcích autobusu ji vždy potěší.

Pamatuj

I když jsme si podle zákona rovni, chování a role mužů a žen ve společnosti jsou rozdílné. Muž se k ženám chová o poznání pozorněji a zdvořileji než k mužům, projevuje se galantně a rytířsky.

Dívka, která se chce vyrovnat chlapcům tím, že přebírá jejich způsoby chování, přestává být pro chlapce zajímavá. Muži chtějí v ženě vidět skutečnou ženu, ne napodobeninu muže.

Svébytnost pohlaví se projevuje ve všem — v chování, hluchosti, gestech, řeči, oblečení — a není dobré je vzájemně zaměňovat.

Mužnost není totéž co hrubost. Naopak: muž je rozhodný a pevný, ale současně má být laskavý a jemný, kombinace těchto vlastností ženám imponuje nejvíce.

Chlapec by měl prokazovat dívkám pozornost a galantnost, vytváří tak v nich pocit podpory a opory, který od chlapce očekávají.

